

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

صلد پرونده حقوقی

در قالب

پرسش و پاسخ

سعیده صحت - محسن زاغری

سروشاسه	: صحت، سعیده، ۱۳۵۴ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: صد پرونده حقوقی در قالب پرسش و پاسخ / سعیده صحت، محسن زاغری.
مشخصات نشر	: تهران، چراغ دانش، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۰ ص. مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۳۸-۲۵-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: حقوق -- ایران -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع	: حقوق مدنی -- ایران -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع	: قضاوت -- ایران -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
شناسه افروزه	: زاغری، محسن، ۱۳۶۹ -
ردیبدنی کنگره	: KMH ۱۳۹۴ : ۱۷۸۷/۳۴۳
ردیبدنی دیوبنی	: ۵۵۰۷/۳۴۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۲۹۳۴۵

شناسنامه

عنوان کتاب: صد پرونده حقوقی در قالب پرسش و پاسخ

مؤلف: سعیده صحت -- محسن زاغری

ناشر: انتشارات چراغ دانش

ناظر چاپ: رسول زیبالی

نوبت چاپ: اول/۱۳۹۴

قطع و تیراژ: رقیعی/ ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۳۸-۲۵-۹

کد کتاب: ۴۲۹

چراغ دانش را در گوگل جستجو کنید.

دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ورودی مدرس، کوچه مازندرانی، پلاک ۴، طبقه ای۳ و ۶ واحد ای۷ و ۱۴

تلفن پخش و فروش: ۰۲۱ ۸۸۱۴۰۶۰۱

حق چاپ برای انتشارات چراغ دانش محفوظ است. هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز کتبی از ناشر خلاف قانون بوده و بیکرد قانونی دارد.

تقدیم به آنانی که در صفت نمی‌گنجند

به مادر
پو

اسطوره صبر و استقامت که همواره انکنیزه تلاش و روشنگر راه بوده است.

به مادر

که می‌توان از دامن پر مرشد عشق ورزیدن را آموخت.

فهرست کلی

۱۷	پیش گفتار
۱۹	مجموعه سوالات کیفری
۳۹	مجموعه سوالات حقوقی
۱۰۱	مجموعه سوالات امور حسبی
۱۱۱	مجموعه سوالات خانواده
۱۴۱	مجموعه سوالات ثبتی و تجاری
۱۵۷	مجموعه سوالات متفرقه

فهرست جزئی

۱۷	پیش گفتار
۱۹	مجموعه سوالات کیفری
۱۹	مسئله ۱- مرور زمان شکایت در جرم افترا
۱۹	جمع‌بندی هیئت نظارت
۲۰	مسئله ۲- قتل عمد - رابطه نامشروع مادون زنا
۲۰	جمع‌بندی هیئت نظارت
۲۱	مسئله ۳- خیانت در امانت - کلاهبرداری
۲۲	جمع‌بندی هیئت نظارت
۲۳	مسئله ۴- قتل عمد
۲۳	جمع‌بندی هیئت نظارت
۲۴	مسئله ۵- تحقق جرم خیانت در امانت به واسطه عدم استرداد چک امانی
۲۵	جمع‌بندی هیئت نظارت

مسئله ۶- امکان اعمال ماده ۳ قانون نحوه اجرای محاکومیت‌های مالی	
نسبت به چکی که از حساب شرکت صادر شده است.....	۲۶
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۲۶
مسئله ۷- مرجع صالح رسیدگی به جرم قاچاق انسان.....	۲۸
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۲۹
مسئله ۸- تأثیر رضایت شاکی در تبدیل حبس در قتل غیر عمد (رانندگی) به جزای نقدی	۳۰
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۳۰
مسئله ۹- اعتراض ثالث در کیفری	۳۱
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۳۱
مسئله ۱۰- خیانت در امانت (چک)	
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۳۲
مسئله ۱۱- اثبات رابطه نامشروع از طریق ضبط فیلم	۳۳
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۳۴
مسئله ۱۲- ضبط مکالمات تلفنی	۳۵
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۳۵
مسئله ۱۳- ملاک تنصیف مهریه	۳۶
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۳۶
مجموعه سوالات حقوقی	
مسئله ۱۴- قبض ثمن و ضمانت شدن ید و کیل	۳۹
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۳۹
مسئله ۱۵- الزام به تحويل مبيع	۳۹
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۴۰
مسئله ۱۶- حق شفعه.....	۴۱

٤٢.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
مسئله ۱۷ - تخلیه مورد اجاره	جمع‌بندی هیئت نظارت
٤٣.....	مسئله ۱۸ - صدور حکم به تجویز انتقال منافع به غیر
٤٣.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٤٤.....	مسئله ۱۹ - فسخ عقد بیع
٤٥.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٤٦.....	مسئله ۲۰ - توقيف ملک محکوم‌علیه
٤٧.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٤٧.....	مسئله ۲۱ - تنظیم سند رسمی یک قطعه زمین و اراضی ملی
٤٨.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٤٨.....	مسئله ۲۲ - فوری بودن اعمال خیار فسخ
٤٩.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٥٠.....	مسئله ۲۳ - عدم استماع دعوا ابطال سند رسمی با شهادت شهود ..
٥١.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٥٢.....	مسئله ۲۴ - انتقال منافع مال غیر و خلعید از ملک مشاعی
٥٣.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٥٤.....	مسئله ۲۵ - استحقاق مالک در دریافت بهای زمین به قیمت روز زمین هایی که در طرح‌های عمرانی قرار می‌گیرند
٥٥.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٥٦.....	مسئله ۲۶ - اعمال حق شفعه فوری است
٥٧.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٥٨.....	مسئله ۲۷ - عقد بیع در مقام صلح
٥٨.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
٥٩.....	

مسئله ۲۸- انقضای مدت اجاره	۶۰
جمع‌بندی هیئت نظارت	۶۱
مسئله ۲۹- حق عمری	۶۲
جمع‌بندی هیئت نظارت	۶۲
مسئله ۳۰- خیار عیب و تدلیس	۶۴
جمع‌بندی هیئت نظارت	۶۴
مسئله ۳۱- شرط فاسخ	۶۶
جمع‌بندی هیئت نظارت	۶۷
مسئله ۳۲- ایفاء دین از جانب غیر مديون	۶۷
جمع‌بندی هیئت نظارت	۶۸
مسئله ۳۳- مطالبه ثمن به نرخ روز از وکيل	۷۰
جمع‌بندی هیئت نظارت	۷۱
مسئله ۳۴- عقد ضمانت (ضمانت يكى از چند دين به نحو تردید) ...	۷۲
جمع‌بندی هیئت نظارت	۷۲
مسئله ۳۵- شرایط قرار گرفتن ملک مسکونی و تجاری در مجاورت هم	۷۳
جمع‌بندی هیئت نظارت	۷۴
مسئله ۳۶- اذن در ساخت اعیانی و تصرف آن	۷۵
جمع‌بندی هیئت نظارت	۷۵
مسئله ۳۷- مسئولیت قراردادی	۷۷
جمع‌بندی هیئت نظارت	۷۸
مسئله ۳۸- انتقال منافع (قانون ۵۶)	۷۹
جمع‌بندی هیئت نظارت	۸۰
مسئله ۳۹- ادعای خوانده در قبال سند رسمی	۸۲

82.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
83.....	مسئله ۴۰- اثبات معامله ربوی
84.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
85.....	مسئله ۴۱- توقيف سرقفلی و حق کسب و پیشه
85.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
86.....	مسئله ۴۲- فروش ملک مشاع به‌طور مفروز
87.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
88.....	مسئله ۴۳- شرایط انتقال منافع به غیر
89.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
90.....	مسئله ۴۴- بطلان تقسیم
91.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
91.....	مسئله ۴۵- خسارات مزاد بر دیه
92.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
93.....	مسئله ۴۶- تخلیه به دلیل انتقال به غیر
93.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
94.....	مسئله ۴۷- بیع کلی فی‌الذمه
94.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
95.....	مسئله ۴۸- تنظیم سند ملک توقيفی
96.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
97.....	مسئله ۴۹- خلع ید مشاعی
97.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
99.....	مسئله ۵۰- شرایط افزایش اجاره سرقفلی
99.....	جمع‌بندی هیئت نظارت
101.....	مجموعه سؤالات امور حسبی

۱۰۱	مسئله ۵۱- صدور حکم حجر متوفی.....
۱۰۱	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۰۳	مسئله ۵۲- انتقال سهم‌الارث
۱۰۴	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۰۴	مسئله ۵۳- چگونگی اخذ گواهی حصر وراثت و تقسیم ترکه نسبت به وراثی که مجھول‌المکان هستند.....
۱۰۵	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۰۵	مسئله ۵۴- تصرف احدي از ورثه در ماترك.....
۱۰۶	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۰۷	مسئله ۵۵- حق استفاده از خيارات توسيط بعضی از ورثه.....
۱۰۷	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۰۸	مسئله ۵۶- توقيف سهم‌الارث زوج بابت مهریه زوجه متوفی توسيط مادر زوجه
۱۰۸	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۱۱	مجموعه سؤالات خانواده
۱۱۱	مسئله ۵۷- توقيف پلاک ثبتی بابت مهریه زوجه.....
۱۱۱	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۱۲	مسئله ۵۸- تکليف مهریه در عقد موقت.....
۱۱۲	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۱۴	مسئله ۵۹- رجوع به مابذل
۱۱۴	جمع‌بندی هیئت نظارت.....
۱۱۶	مسئله ۶۰- نفقه اقارب
۱۱۷	جمع‌بندی هیئت نظارت.....

مسئله ۶۱- کراحت زوجه مبنی بر تداوم زندگی مشترک جهت طرح دعوى طلاق.....	۱۱۸.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۱۸.....
مسئله ۶۲- بذل و بخشش مهریه توسط زوجه در سند رسمی عموماً هبه تلقی نمی‌گردد.	۱۱۹.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۲۰
مسئله ۶۳- تعلق مهرالرسمی به زوجه مدلس در فسخ نکاح	۱۲۱.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۲۲.....
مسئله ۶۴- امانی نبودنید زوج نسبت به جهیزیه زوجه	۱۲۳.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۲۴.....
مسئله ۶۵- اگر در طلاق خلع در زمان عده زوجه به ما بذل رجوع نماید و زوج آگاه نشود رجوع زوجه به ما بذل اثری نخواهد داشت.....	۱۲۵.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۲۶
مسئله ۶۶- مرجع صالح در رسیدگی به دعوى تقسيم ترکه	۱۲۷.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۲۸.....
مسئله ۶۷- عدم تحقق مهریه به زوجه باکره در صورت فسخ نکاح به واسطه تدلیس زوج	۱۲۸.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۲۹.....
مسئله ۶۸- وصول مهریه زوجه از محل دیه زوج متوفی	۱۳۰.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۳۰
مسئله ۶۹- محاسبه طلب زوج از زوجه بابت مهریه	۱۳۱.....
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۳۲.....
رأى دادگاه	۱۳۴.....
مسئله ۷۰- صلاحیت محلی مطالبه وجه چک بانک خارج از ایران	۱۳۶

جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۳۶
مسئله ۷۱- وصول مهریه از (دیه متوفی- مزایای پایان خدمت متوفی- بیمه عمر- غرامات ناشی از فوت).....	۱۳۶
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۳۷
مسئله ۷۲- اعتبار وکالت بلاعزال در طلاق	۱۳۸
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۳۸
مسئله ۷۳- وکالت در طلاق (مقید و مطلق).....	۱۳۹
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۴۰
مجموعه سوالات ثبتی و تجاری	۱۴۱
مسئله ۷۴- مسئولیت صاحبان امضاء در شرکت سهامی خاص.....	۱۴۱
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۴۱
مسئله ۷۵- انتقال وثیقه دین	۱۴۲
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۴۳
مسئله ۷۶- اعمال خارج از حدود اختیارات وکیل	۱۴۴
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۴۴
مسئله ۷۷- در وکالت مطلق وکیل نمی‌تواند موکل را برای خود تزویج کند.....	۱۴۵
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۴۶
مسئله ۷۸- امکان یا عدم امکان صدور اجراییه نسبت به گواهی عدم امکان سازش	۱۴۷
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۴۷
مسئله ۷۹- در تفویض وکالت استعفای وکیل اول تأثیری در انحلال عقد وکالت دوم ندارد.....	۱۴۸
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۴۹

مسئله ۸۰- وکالت در انتقال یک ساختمان تجاری.....	۱۴۹
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۵۰
مسئله ۸۱- صدور چک بابت تضمین حسن انجام تعهد	۱۵۱
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۵۲
مسئله ۸۲- ابطال سند صلح	۱۵۲
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۵۳
مسئله ۸۳- یا می‌توان گفت مطالبه مهریه از دیه به عنوان بخشی از ماترک متوفی	۱۵۳
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۵۴
مسئله ۸۴- افزار ملک مشاع	۱۵۵
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۵۵
مجموعه سؤالات متفرقه	۱۵۷
مسئله ۸۵- اعاده دادرسی به استناد صدور آرای متهافت	۱۵۷
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۵۷
مسئله ۸۶- صدور گزارش اصلاحی	۱۵۷
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۵۸
مسئله ۸۷- درخواست جابه‌جای دکل ایرانسل	۱۶۰
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۶۰
مسئله ۸۸- داوری	۱۶۲
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۶۲
مسئله ۸۹- احداث ساختمان و اخذ مجوز پیشروی مازاد	۱۶۲
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۶۳
مسئله ۹۰- آمرانه بودن قوانین فعالیت واحدهای صنفی	۱۶۵
جمع‌بندی هیئت نظارت	۱۶۵

مسئله ۹۱- عدم اخذ یا ملاحظه اصول استناد مالکیت ملک توسط مشاور املاک صرفاً از موارد تخلفات صنفی محسوب می‌شود.....	۱۶۶
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۶۷
مسئله ۹۲- عدم پذیرش دادخواست تجدیدنظر نسبت به اشخاصی که بدون داشتن عذر موجهه در ظرف مهلت مقرر تجدیدنظرخواهی نموده‌اند.....	۱۶۸
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۶۸
مسئله ۹۳- ضرورت ذکر نوع شرکت در تقدیم دادخواست.....	۱۶۹
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۶۹
مسئله ۹۴- اعاده دادرسی و توقف اجرای حکم جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۷۰
مسئله ۹۵- اعاده دادرسی نسبت به رأی داور.....	۱۷۲
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۷۲
مسئله ۹۶- درخواست ابطال گزارش اصلاحی	۱۷۳
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۷۴
مسئله ۹۷- ایراد به بهای خواسته در مرحله واخواهی.....	۱۷۵
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۷۵
مسئله ۹۸- مسئولیت پیمانکاران در مقابل کارفرما	۱۷۶
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۷۶
مسئله ۹۹- سوگند استظهاری	۱۷۷
مسئله ۱۰۰- شرط داوری در قرارداد	۱۷۸
جمع‌بندی هیئت نظارت.....	۱۷۸

پیش گفتار

فناوری‌های نوین به عنوان فناوری‌های کلیدی و محور توسعه پایدار از مهم‌ترین یافته‌های انسان و راهگشای مشکلات بشریت در عصر حاضر می‌باشد و موقعیت کشورها نسبت به یکدیگر در گروه امکانات بالقوه و توانایی‌های آن‌ها در حیطه علم و فناوری‌های نوین است. افزایش موج پیشرفت‌های رسانه‌ای باعث حساس‌تر شدن اقسام مختلف جامعه بالأخص جامعه حقوقی بر روی موضوعات گوناگون هم می‌شود. تا چند سال قبل برای ابراز نظر در مورد یک پدیده خاص راهکاری گیراتر و ماناتر از گرددۀ‌مایی‌هایی در قالب سمینار با فراخوانی مدعوین از سراسر کشور با صرف وقت و هزینه فراوان وجود نداشت؛ اما حالا به لطف تکنولوژی همه روزه شاهد راه افتادن کمپین‌های مختلف اینترنتی هستیم. از ابتدای سال ۱۳۹۲ همزمان با فراغیر شدن شبکه‌های اجتماعی در دنیای مجازی و در قالب نرم‌افزارهای قابل نصب بر روی گوشی‌های هوشمند تلفن همراه اینجانب که دانشجوی رشته حقوق و تشنۀ فراغیری و برواز در وسعت لایتنهای دانش و علم حقوق بودم به اتفاق چند تن از هم‌فکرانم گروهی هشت نفره را تشکیل داده و راجع به سؤالات متبادل به ذهنمان تبادل اطلاعات می‌نمودیم. به تدریج با افزایش اعضا گروه و همچنین تجربیاتی که با حضور در گروه‌های مشابه نصیبم شد مرا بر آن داشت در اردیبهشت ۱۳۹۲ گروهی فراغیر تأسیس نموده تا برای همه اقسام جامعه که به نحوی با علم حقوق مرتبط هستند اعم از وکلا، قضات، سردفتران اسناد رسمی، دانشجویان و غیره فرصتی فراهم شود تا در راستای طرح پرسش‌های مبتلاهه و کاربردی و سپس تبادل پاسخ‌های اعضاء حقوقدان و در نهایت جمع‌بندی و مستندسازی نظرهای

بعضًا متهافت و متضارب توسط هیئت نظارت متشکل از حقوقدانان و وكلای برجسته جهت رسیدن به نتیجه‌ای که بتواند به عنوان راهنمای عمل سائل و سایر افراد مبتلا قرار گیرد فی الواقع فلسفه تأسیس و تعیین نام گروه و کلای بالفعل و بالقوه قرار گرفت. هدایت و مدیریت گروهی بالغ بر ۲۰۰ عضو حقوقدان ایجاد نظم برای پرهیز از ورود به حاشیه با تعیین و تنظیم آیین‌نامه و تأکید دائم برای حفاظت از اهداف گروه موجب ایجاد انضباط منحصر به فرد گردیده که هم‌اکنون از سوی تیمی از حقوقدانان فرهیخته هدایت می‌شود بهره‌مندی و استقبال افزون بر چندین هزار نفر علاقه‌مند از کانال این گروه مشوق و انگیزه ما گردید برای ادامه مسیری که در پیش گرفته‌ایم. با عنایت به صرف وقت و زحمات صورت گرفته برای هریک از پاسخ‌ها از سوی اعضا گروه و علی‌الخصوص هیئت نظارت جمع‌آوری و صیانت از این نوشته‌ها را اجتناب‌ناپذیر نمود. ایده ماندگاری این نوشته‌ها با تهیه و چاپ گلچینی از این پرسمان در قالب کتاب جهت بهره‌برداری عموم جامعه حقوقی و علاقه‌مندان مورد استقبال و تحسین اساتید معزز قرار گرفت. شایسته است از تلاش‌های بی‌دریغ اعضا هیئت نظارت خانم‌ها و آقایان و کیل محبوبه غفرانی‌ها، و کیل سعیده صحت، و کیل مژگان ساده، و کیل لیدا حبیبی و کیل علی صدری خانلو، و کیل ابوالقاسم شفیعی، و کیل هادی سپهر منصوری که چندین ماه وقت خود را صرف تهیه این اثر نمودند قدردانی و سپاسگزاری نمایم که شاید مشمول این بیت مولانا قرار گیرد خنک آن قماربازی که بباخت آنچه بودش ... بنماند هیچش الا هوس قمار دیگر

با احترام محسن زاغری

مجموعه سوالات کیفری

مسئله ۱- مرور زمان شکایت در جرم افتراء

با توجه به ماده ۱۰۶ ق.م. ۹۲ مرور زمان شکایت در جرم افتراء از چه زمانی است؟ به عبارت دیگر، زمان اطلاع از جرم افتراء چه موقع محاسبه می‌شود؟

جمع‌بندی هیئت نظارت

«در صورتی که اسناد دهنده نتوانست اسناد را ثابت نماید مفتری محسوب الخ» حکم قضیه را مشروط ادا کرده، یعنی به عبارت اخیری معلق به عدم ثبوت اسناد نموده، بنابراین طبق ماده ۷۵۶ قانون آینین دادرسی مدنی سال ۱۳۱۸ که اشعار به یک حکم کلی و اصولی دارد و در کلیه دعاوی خواه جزایی و خواه حقوقی باید رعایت گردد مرور زمان از تاریخ تحقق شرط شروع می‌شود و با این مراتب حکم شعبه هشتم مورد تأیید دادسرای دیوان عالی کشور می‌باشد.

دادستان کل کشور - دکتر علی آبادی مشاوره نموده، به اکثریت آرا به شرح زیر بیان عقیده می‌نمایند:

چون تحقق بزه افتراء در صورت اسناد صریح جرمی از طرف کسی به دیگری با سوء نیست معلق به احراز کذب تهمت و عدم ثبوت عمل انتسابی در مراجع قضایی است که با این وصف اسناد دهنده مفتری محسوب و به مجازات مقرر در قانون محکوم می‌شود؛ بنابراین شروع مرور زمان جرم افتراء طبعاً از تاریخ قطعیت عجز از ثبات اسناد و ثبوت کذب شکایت شاکی است نه صرف اعلام شکایت و اسناد بزه، لذا رأی شعبه هشت دیوان عالی کشور نتیجتاً صحیح و منطبق با موازین قانونی است.

این رأی ۲۲۸ طبق قانون وحدت رویه مصوب ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاهها در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

مسئله ۲ - قتل عمد - رابطه نامشروع مادون زنا

شخص (الف) قصد جدایی از همسرش را داشته با شخص (ب) که دوست صمیمی بودند نقشه می‌کشند که شخص (ب) به همسر شخص (الف) بگوید که ایشان با خانم دیگری در ارتباط است، همسر شخص (الف) بعد از شنیدن موضوع، کنترل خود را از دست داده و شخص (الف) را به قتل می‌رساند؛ بعد در دادگاه ادعا می‌کند که شخص (ب) من را تحریک کرده و قرص خواب برایم آورده که به مقتول بدhem و در حین رسیدگی ادعا می‌کند که شخص (ب) با بندۀ رابطه عاشقانه داشته و دادگاه کیفری متهمه را به قصاص نفس و شخص (ب) را به تحمل ۱۲ سال حبس و از بابت رابطه نامشروع مادون زنا به ۹۹ ضربه شلاق محکوم می‌کند. رأی صادره در دیوان هم تأیید می‌شود.

چه دفاعیاتی برای شخص (ب) می‌توان متصور شد؟

جمع‌بندی هیئت نظارت

مشارکت و معاونت در این مسئله و فرضیات موضوعیت ندارد (البته از دیدگاه وکیل مدافع ب) و نمی‌توان شخص (ب) را به عنوان معاون قلمداد کرد؛ چرا که نامبرده در تمام مراحل دادرسی تمامی اتهامات واردۀ از سوی متهمه را انکار کرده و محکومیت او صرفاً بر اساس اقاییر ضد و نقیض متهمه صورت گرفته و شهود و همسایه‌ها فقط رؤیت ماشین شخص (ب) را قبل از موقع شهادت دادند و دادگاه هم بر اساس اینکه

شخص (ب) بعد از وقوع جنایت در محل حاضر شده و آن را قرینه‌ای بر این دانسته که معمولاً قاتل بعد از وقوع جنایت در محل جرم حاضر می‌شود (ب) را معاون قلمداد کرده، هرچند در مراحل بازپرسی از آنجایی که متهمه اظهار داشته، روز قبل از حادثه (ب) با ایشان چند بار تماس داشته و او را به قتل همسرش تحریک نموده، میزان تماس‌ها جهت صحت ادعا استعلام شود که با توجه به پیچیدگی دادنامه جرم (ب) عیناً به عنوان معاون محرز نمی‌باشد (قراین موجود در پرونده برای علم قاضی نسبت به انتساب معاونت قابل توجه است) و حتی در ارتباط با رابطه نامشروع با وصف انکار متهم حتی با وجود شهادت شهود مبنی بر دیدن آن دو در ماشین با وصف اینکه بنا به گفته‌های مادر مقتول که (ب) نقش واسطه در حل اختلافات فی‌ما بین زوجین را داشته، می‌تواند در جهت تبرئه خویش به تلاش بر مصالحه تمسک کند. البته اثبات این امر کمی سخت است؛ چرا که رویه معمولاً خلاف این می‌باشد و می‌توان با در نظر گرفتن موارد یاد شده نسبت به اتهام معاون اعاده دادرسی خواست. همچنین فرض حدوث جنون در متهمه در هنگام قتل می‌تواند از موجبات رفع مسئولیت کیفری بوده که بر مسئولیت شخص (ب) هم تأثیرگذار است.

مسئله ۳ - خیانت در امانت - کلاهبرداری

حدوداً ۱۵ ماه پیش (الف) با وعده اخذ پذیرش تحصیلی در یکی از کشورهای اروپایی، بدون داشتن مجوز، مبلغ ۱۲۰۰ یورو را از (ب) اخذ کرد که خوشبختانه بعد از چند ماه پیگیری توانستند اصل وجه پرداختی را از (الف) پس بگیرند (۱۲۰۰ یورو)، در حالی که یورو

بسیار افت کرده بود چون با ۴۵۰۰ تومان خریداری کرده بودند و با ۳۵۰۰ فروختند:

(الف) رسیدی از (ب) گرفته، مبنی بر اینکه (ب) هیچ ادعای دیگری نداشته باشد و در رسید اشاره‌ای به یورو و مدارک تحصیلی نشده، ضمناً در رسید قید شده، مدارک تحصیلی (ب) عودت داده می‌شود؛ ولی بعد از چند ماه مدارک رو به (ب) تحويل ندادند، چه اقداماتی در جهت احقيق حق (ب) می‌توان کرد؟

جمع‌بندی هیئت نظارت

شخص (ب) با وجود داشتن رسید مبنی بر تحويل مدارک به (الف) جهت انجام کار معین، در صورت درخواست (ب) مبنی بر استرداد مدارک به وسیله اظهارنامه و عدم ارائه مدارک توسط (الف) در حالی که به امانت نزد وی هست، از تاریخ امتناع از عودت، ید امانی (الف) به ضمانت تبدیل شده و می‌توان به جرم خیانت در امانت از (الف) شکایت کند.

در خصوص خسارت ناشی از نوسان قیمت یورو در بازار با توجه به اینکه (ب) اصل ۱۲۰۰ یورو را پس گرفته و به موجب رسید عادی هرگونه ادعایی را در این خصوص از خود سلب نموده است، بدون طرح شکایت کیفری که دربردارنده حق مطالبه ضرر و زیان ناشی از جرم برای (ب) باشد محتمل به نظر نمی‌رسد. اولاً: (ب) با دریافت اصل پول خود دیگر از بابت اصل طلب خود متضرر نیست و مدعی خصوصی به تبع امر کیفری محسوب نمی‌شود؛ ثانیاً: بالفرض که وصف عمل (الف) در خصوص فریب (ب) و امید واهی و اخذ وجه از او مطابق با ماده یک قانون تشديد مجازات مرتکبین کلاهبرداری نیز باشد و کلاهبرداری محسوب شود. با پرداخت اصل طلب یعنی ۱۲۰۰ یورو دیگر عنصر مادی جرم و بردن مال

غیر موضوعیت ندارد؛ لذا عنصر قانونی نیز دیگر صدق نمی کند؛ ثالثاً: جرم کلاهبرداری از جمله جرائمی است که جنبه خصوصی جرم نیز علاوه بر جنبه عمومی آن بسیار حائز اهمیت است و تنها با شکایت شاکی خصوصی این جرم قابل پیگرد قانونی می باشد و از آنجا که طرح شکایت فوق الذکر از سوی (ب) منتفی می باشد؛ لذا مطالبه ضرر و زیان ناشی از آن نیز سالبه به انتفاء موضوع است.

مسئله ۴ – قتل عمد

کارگر یک رستوران که از رفتار یک مهمان ناراحت است موضوع را به مدیر خود منعکس می کند و به تحریک مدیر، قصد جان مهمان را می کند. مهمان یادشده غالباً در میز شماره ۱۰ می نشسته است. کارگر غذا را سمی کرده و درحالی که مهمان دیگری در میز شماره ۱۰ نشسته است، باعجله همان غذا را مقابل آن مهمان جدید می گذارد و درنهایت این مهمان می مرد. مطابق نظر حقوق دانان نوع قتل و ماهیت عمل مدیر چیست؟

جمع‌بندی هیئت نظارت

کارگر قصد قتل انسانی را با هویت معین داشته و آلت قتاله‌اش سم بوده که در این اقدام مجرمانه در هویت مجنی علیه اشتباه می کند و انسان دیگری را به قتل می رساند و مدیر رستوران نیز چون در قصد کشتن انسان معین هرچند موجب اشتباه در هویت توسط قاتل گردیده، از طریق ترغیب معاونت کرده است؛ لذا به نظر می رسد عمل کارگر قتل عمد است و اشتباه در هویت مقتول جرم ایشان را تغییر نمی دهد و مستندًا به ماده ۲۹۴ قانون جزا مجازاتش قصاص است و مدیر رستوران مستندًا به بند

«الف» ماده ۱۲۷ قانون موصوف به حبس درجه دو یا سه محکوم می‌شود.

مسئله ۵ – تحقیق جرم خیانت در امانت به واسطه عدم استرداد چک امانی شخص (الف) جهت اخذ وام یک فقره چک به مبلغ سیصد میلیون تومان به رسم امانت از (ب) اخذ می‌نماید و در این زمینه نیز رسیدی مبنی بر امانی بودن چک فوق به شخص (ب) می‌دهد؛ اما بعد از چند روز شخص (الف) چک فوق را بابت تضمین یک بدھی که فی‌مابین (ج) و (د) بوده است را به عنوان واسطه به شخص (ج) می‌دهد بدون اینکه خود طرف معامله یا ذی نفع در قضیه باشد و بین آقایان (ج) و (د) مقرر می‌گردد در صورتی که ظرف سه ماه آینده شخص (د) بدھی‌اش را به (ج) ندهد چک فوق را وصول نماید و بین (ج) و (د) رسیدی مبنی بر اینکه این چک بابت تضمین اخذ شده تنظیم می‌گردد شخص (ج) با عنایت به اینکه هنوز اجل (د) مبنی بر تعهد به پرداخت بدھی‌اش به سر نیامده، چک فوق را که بدون تاریخ هم بوده است را تاریخ میزند و اقدام به اخذ گواهی عدم پرداخت می‌نماید. از آنجایی که فی‌مابین (الف) و (ب) رابطه دوستی دیرینه حاکم است و با توجه به اینکه شخص (الف) به طور قطع مرتکب جرم خیانت در امانت شده است؛ لکن شخص (ب) تمایلی به طرح شکایت علیه (الف) را ندارد حالیه در جهت احقيق حق شخص (ب) چه راهکاری متصور است آیا شخص (ب) می‌تواند با وجود اینکه شخصاً چک امانی رو که به شخص (الف) داده و (الف) آن را به (ج) بابت تضمین بدھی داده

است از شخص (ج) شکایت کند؟ و در فرض مثبت بودن پاسخ آیا چکی که بابت تضمین بدھی داده شده، در صورت عدم تحقق اجل موعد شخص (ج) اقدام به اخذ گواهی نموده است را می توان خائن در امانت تلقی نمود؟

جمع‌بندی هیئت نظارت

در پاسخ به مسئله فوق دو راه حل و دعوى کیفری و حقوقی متصرور می‌باشد:

۱. مستفاد از ماده ۶۷۴ از ق.م.ا هرگاه نوشته‌هایی از قبیل چک و ... به عنوان امانت و... به کسی داده شده و بنا بر استرداد باشد و شخص به ضرر مالک آن را تصاحب و ... نماید، خائن در امانت تلقی خواهد شد. در نتیجه آنچه مهم است عنصر سپردن است که ممکن است به صورت مستقیم باشد یا غیرمستقیم، پس اگر شخص (ب) چک متنازع فیه رو به صورت امانی مع الواسطه و به صورت غیرمستقیم در جهت تضمین بدھی به صورت امانت به شخص (ج) دهد و با توجه به اینکه هنوز اجل بدھی اصلی نرسیده است و دارنده با شناختی که از صادرکننده مبنی بر خوش حسابی داشته، نسبت به برگشت چک اقدام نموده و با ارسال اظهارنامه نسبت به استرداد چک امانی فوق هم اقدام ننموده، به نظر سوءنيتش احراز و می‌توان آن را از منظر کیفری تحت تعقيب قرارداد.

۲. از منظر حقوقی شخص (ب) به طرفیت شخص (ج) به استناد امانی بودن چک و رسید مبنی بر تضمین معامله دعوى استرداد لشه چک را می‌تواند مطرح نماید؛ اما باید توجه داشت در جرم خیانت در امانت فارغ از تحقق ارکان تشکیل‌دهنده آن سوءنيت متهم مهم است و باید احراز شود به نظر اگر به نوعی بتوان این سوءنيت را احراز کرد بهتر